

Kázání na bohoslužbách v neděli 27. října 2024 (autor: br. farář David Balcar, upravil O. B.)

Základ: Gn 18,16-33; Mt 13,31-33

Sestry a bratři,

je cosi až neuvěřitelného na příběhu ohledně zničení Sodomy, které se Abraham snaží ze všech sil odvrátit. Předně je to onen vztah mimořádné důvěry – Abrahama k Bohu, ale i Boha k Abrahamovi, který je základem celého děje.

Je tak silný, že Hospodinu je trapné, hloupé neříct Abrahamovi o tom, co se chystá udělat. Je to velká důvěra, když se Bůh rozhodně člověku zjevit něco ze svých plánů. Většinou to bývá naopak, že by člověk chtěl do Božích plánů neoprávněně nakouknout. Abraham a Bůh jsou si blízko. Vztah důvěry je předpokladem i toho, že Abraham může s Bohem diskutovat, naléhat a přít se.

Co se stalo? Křik ze Sodomy nutí Hospodina k inspekci. Křik není dobré znamení. Zřejmě se týká nespravedlnosti, někdo je utlačován, nemůže se dovolat práva, a tak křičí o pomoc. Křik je signálem, že něco není v pořádku.

Bůh to říká Abrahamovi. A ten by mohl pokývat hlavou a říci ano, to je opravdu hrůza, na to se nedá koukat. No Sodoma, Gomora! Však právě na pozadí nespravedlnosti Sodomy a nerozumu Lota, který se v ní usadil, by mohla krásně vyniknout jeho spravedlnost. Víme, jak nám to zalichotí, když my vynikneme – byť ve srovnání s nějakým podprůměrem. Ale Abraham to neudělá, Bohu nepřitaká, ale odporuje. (Považte!) A začne se za Sodomu vehementně přimlouvat.

Tlačí ho docela promyšleně a ostře: Přece bys spolu se svévolníkem nevyhladil i spravedlivého. No Bože, to bys přece neudělal, vždyť jsi spravedlivý. A docílí slibu, že pokud tam bud 50 slušných lidí, tak město nezanikne. Pak však fikaně říká: Možná že bude 5 lidí chybět? A teď to otočí – Kvůli pěti bys zahladil celé město? Troufalý je ve své přímlově Abraham. Ale Abraham s Bohem žije, a tak si to jejich vztah to unese. A navíc neprosí za sebe, ale bližního Lota. A zřetelná je nejen Abrahamova aktivita a naléhavost, ale i jeho pokora. (“Dovolují si k Panovníkovi mluvit, ač jsem prach a popel.”)

Moc přimlovy je velká. Je to služba druhým – přimlouvat se. A kdoví, jestli právě my nežijeme a nedaří se nám proto, že se za nás někdo přimlouvá.

A usmlouval to až na 10. Pokud se najde 10 spravedlivých, bude zachráněno celé město. To je velmi důležité – Bůh neuplatní princip kolektivní viny. Ten všichni známe – jeden za všechny, všichni za jednoho. Tak to bývá – jeden něco provedl a odnese to celá skupina. Ve třídě jeden rozbil okno, všichni budou po škole. To je princip kolektivní viny, který se stále prosazuje ke slovu. Po válce – každý Němec je vrah. Po komunistickém puči – každý sedlák je zloduch a živnostník nepřítel lidu. A dnes – jsi muslim – můžeš za teroristické útoky. A všichni důchodci jsou mrzutí, a každý mladý je nezodpovědný atd. Takhle po hromadách, pytlích – podle dressu, rodného jazyka jednáme s druhými my lidé. Jeden z toho města byl divný, tam prostě žijou divní lidi. A tak je ohromně potěšující slyšet, že Hospodin je spravedlivý, že zná každého člověka osobně, a tak také posuzuje jeho život – individuálně.

Ale tady se objevuje ještě něco jiného – jiný kolektivní princip. Princip kolektivní viny převrácený naruby. Totiž princip kolektivní milosti. Stačí deset spravedlivých a město bude zachráněno. Několik desítek dobrých a užitek z toho mají všichni. Deset je nadějí pro celek (mimočodem na toto místo se odvolává předpis, že musí být 10 mužů, aby se mohla v synagoze konat bohoslužba) Níž to nejde. Ale takhle viditelná menšina je nadějí, dává šanci na nový začátek.

V reálu platí, že když naleju sklenku špíny do sudu s vínem, tak je to celé špína, a když naleju sklenku vína do sudu špíny, je to taky zase celé špína. Bůh to vidí jinak – stačí hrstka spravedlivých a město má naději. Asi nemůže být sám, jeden nebo dva, ale hlouček deseti, a svět má naději, sůl, světlo, může být zachráněn. Těch deset může nakazit celé město svou spravedlivostí.

A tady jsme u druhého dnešního textu. Podobenství o kvasu. Má něco tak malého jako 10 lidí v městě, šanci ovlivnit celek? (Číst) Těch deset, to je kvas, který může prokvasit celé těsto i město.

Pravda, kvas se jako něco pozitivního se do Galileje moc nehodí. Co je kvašené, je pro žida podezřelé, nečisté, zakázané, patří mezi záporné příklady (začíná to zákazem přinést kvas z Egypta.) Zní to, asi jako kdybychom dnes řekli, že Boží království se šíří jako AIDS, nebo že s královstvím Božím je to jako když havaruje tanker s ropou, a 100 litrů ropy zamoří 100 000 litrů vody. Nebo že království Boží je jako počítačový virus, který jeden muž skryje do příloh k e-mailům až všechny operační systémy promění.

To klíčové, o co tu jde, je vnitřní síla kvasu, schopnost rozšířit se a přetvořit, ovlivnit okolí. Kvas těstem hýbe. 10 spravedlivých v Sodomě. To je naděje.

Kvas je malý. Sice malý začátek ale velký dosah.

Tři měřice mouky, to je chleba tak pro 100 lidí – ke komu mluvily starověké míry, tuší, že se chystá hostina.

A ještě jeden důraz. Ta žena kvas skryje.

Kdo jím je, kdo je moukou, a proč?

Kvas by mohli být učedníci, (resp. zástupců, které Ježíše poslouchají) tak jako těch 10 v sodomě, tak jako my. Učedníci mají své poslání a mají působit v prostředí ve kterém žijí – jsou ukryti v mouce a nemusí být nešťastní, že je jich málo. Jejich práce není marná, mohou ovlivnit velké množství a čekat velké výsledky.

Kvas by také mohlo být slovo, zvěstování, a my máme být v roli třech měřic mouky. Slovo o Bohu a jeho vládě je do nás vloženo a postupem času bude celý náš život prokvašen, proměně. Cílem je, aby vše v nás bylo ovlivněno Bohem, jeho slovem a hýbalo to s námi a my duchovně rostli.

A pak ještě jedna možnost. Kvas je slovo boží, slovo o království, my jsme ta žena, která ho vkládá do mouky, do světa.

Snad vám nepodsunu myšlenku, že jsme někdy dost zoufalí z toho, že zlo ve světě má pronikavou sílu, až infekční nakažlivost – když se přijde na nějakou možnost podvodu, zlozvyk, že se to šíří. Ježíš to ví, a tak vyvažuje ten pohled: existuje také nákaza v dobrém smyslu, infekce lásky, solidarity, infekce pravdy, nakažlivost dobra. Chytit od někoho lze i dobré zvyky, nakazit se nadějí.

A přemýšlejme dál. Kvas sám o sobě bez těsta, žádný proces proměny nevyvolá. A k jedení taky není. Jeho poslání je, aby byl zadělá do mouky pak může ukázat svou sílu a být užitečný. A tak učedníci mají jít do světa a tam roztroušení prokvašovat. Sami někde stranou svou úlohu neplní. Cílem není uchování kvasu, církve. A také Bible, Slovo evangelia je určeno k tomu, aby se zadělalo do životů, vmísilo do světa, a tam pracovalo. Aby Boží vliv, pohled na svět z hlediska pravdy a lásky, prokvasil všelike instituce, soudy a obchody, lidskou práci i hru, náboženství i volný čas, politiku, vědu, umění. Ať to všechno zasáhne, pronikne a promění. A pak instituce budou pro člověka, a ne proti němu, soudy pravdivé, obchod čestný, práce smysluplná, hra férová, náboženství upřímné, volný čas nebude nudný, politika bude pro lidi, věda odpovědná, umění nebude kýčovitě. To jen tak domýšlím, jak někde a někdy ten kvas Božího království, už je vidět.

Ano abych nezapomněl. Ať už jde o prokvašení našich životů nebo celého světa. Nemusíme mít obavy. Ono to pracuje samo. My ten kvas ani nevyrobíme. Síla je vložena Bohem. Nemusíme se bát, nemusím mu křečovitě pomáhat, můžeme se spolehnout, že je silné dost. Na nás je jen ho rozsévat, zadělávat a ono to poběží samo. Má to sílu, i malá hrstka lidí, třeba jen deseti slušných může nakazit celou Sodomu, město, vesnici, třídu.

Celkově celé podobenství podporuje myšlenku – Proč by se Boží království a dobro vůbec nemohlo šířit stejně nezadržitelně, jak se nám zdá že se šíří zlo? Hospodin před Sodomou tomu věřil, že je dobro nakažlivé. Ježíš také. A my?

Sestry a bratři, hostina bude. A něco prokvasilo i do našich končin. Dnes je jeden z předkrmů té hostiny a všichni jsme zváni. Amen.